

Liten kör – Stor ledare

I mitt föregående inlägg kritiserade jag en hyllad karriärist med stora framgångar i Nazityskland. Oaktad dennes medlöperi vill jag ändå berätta om en annan sida av den stora operastjärnan och hans starka engagemang för Säby under många år.

Förr i tiden (för hundra år sedan) var det prästerna som höll samman sockeninnevånarna från vaggan till graven. I födelseboken skrev prästen in alla barn som föddes. Han döpte och konfirmerade dem, var vigselförrättare, skrev ut flyttbetyg och slutligen begravde han dem. Det var också ofta prästen som startade studiecirkel, hembygdsföreningen och liknande sällskap. I Säby togs initiativ till en manskör.

Vi skriver året 1919. Dåvarande prästen, Gustav Svedman, var med om att starta Säby manskör. Han blev också själv aktiv sångare i kören som förste tenor. Folkskolläraren, organisten och kommundemokraternas ordförande Edvin Dalström ställde upp som körledare. Till att börja med hade man bara lyckats värva nio män, huvudsakligen fabriksarbetare, från Mölntorp. Dessvärre blev Edvin Dalström snart sjuk och Gustav Svedman flyttade från Säby.

Men så hände något som kom att bli helt avgörande för Säby manskör, då och för lång tid framåt. En 19-årig yngling, som hade gjort succé i kyrkan på nyårsaftonen 1923, visade sig inte bara kunna sjunga själv utan dessutom kunna ta kommandot över vuxna karlar. Set Svanholm var namnet. Han hade snart trummat ihop 18 aktiva sångare.

1925, mindre än två år senare, var Säby Manskör enligt expertisen den bästa kören i länet, kanske till och med i hela Sverige. Trots att Set Svanholm flyttat till Stockholm släppte han inte taget om kören. Hans stora intresse för den lilla socknens kör kan Manne Nilsson, född 1911 i Mölntorp, berätta om. Manne har förresten fått Västmanlands Sångarförbunds guldmedalj för sina insatser i Säby manskör.

”På somrarna när Set Svanholm var ledig från sitt arbete i Stockholm tog han tåget till byn Åskebro som då hade en egen hållplats där tåget stannade om resenären gjorde stopptecken. Där mötte Carl-Axel Ohlsson honom med sin cykel, satte honom på ramen och cyklade iväg till Säby för sångövningar. Vid sådana tillfällen stod sångglädjen högt i tak.”

En annan sångare, Erik Johansson, berättade för mig om sitt beslut att försöka komma med i kören, trots att han var från Kolbäck. Det var efter att ha hört körens framträdande i Munktorps kyrka. ”Dom lät som en hel orkester” sa Erik, i sitt försök att beskriva det underbara han upplevde. Erik var kantor och han blev sedermera körens ledare under en period.

Kören gjorde tre radioframträdanden: 1936 i Eskilstuna, 1937 i Odensvi och 1945 i Västerås. Programmet från Västerås sändes också till USA via kortvågsradio.

Tisdagen den 21 juli 1964 skrev Manne Nilsson i Säby Manskörs dagbok: "Sång vid Åke Ljungs bår". Den sången blev den 45-åriga körens sista framträdande. Den dog så att säga samtidigt med en av sina medlemmar som varit med från början. På hösten samma år beslutades vid ett möte i Kolbäck att nedlägga verksamheten. Orsaken var bristande rekrytering.

Säby Manskör firar 35-årsjubileum 1954 med konsert i Kolbäckskyrka. Set Svanholm ställde alltid upp vid liknande tillfällen som dirigent och solist.

Här avtackas han av sin arbetskamrat på 1920-talet, prost Axel Ericsson.

Set Svanholm dog ung. Han blev endast 60 år. Axel Ericsson, som av en händelse befann sig på genomresa i Stockholm, blev kallad till sjukbädden av Sets hustru Ninni. Axel Ericsson berättar:

"Jag fann Set Svanholm, den vitale mannen, den världsberömda sångaren, nästan stum. Tre ord – berätta om Säby – sen blev det inte mer. Han ville att jag skulle berätta Säbyminnen för honom. Sina triumfer runt världen ville han inte höra talas om. Men om åren i Säby ville han höra allt."

Kurt